

Превенција насиља,
посебни ризици и мере
заштите као и реаговања у
случају када се насиље деси

Шта је насиље?

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученика или запосленог.

Врсте насиља!

- ▶ Физичко- насиље и злостављање је понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; физичко кажњавање деце и ученика од стране запослених и других одраслих особа.
- ▶ Психичко- насиље и злостављање је понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства детета и ученика или запосленог.
- ▶ Социјално- насиље и злостављање је понашање којим се искључује дете и ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем од заједнице, ускраћивањем задовољавања социјалних потреба.

Врсте насиља!

- ▶ Електронско- насиље и злостављање је злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта (website), четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и сл.
- ▶ Сексуално- насиље и злостављање је понашање којим се дете и ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Врсте и нивои насиља

РАЗВРСТАВАЊЕ НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

ИНТЕРВЕНЦИЈЕ ПРЕМА НИВОИМА НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Први ниво

Облици физичког насиља и злостављања су:
ударање чврга, гурање, штипање, гребање, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари.

Облици психичког насиља:

омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање „прозивање“

Облици социјалног насиља и злостављања:

добацивање, подсмевање, искључивање из групе или заједничке активности, фаворизовање на основу различитости, ширење гласина

Облици сексуалног насиља и злостављања:

неумесно, са сексуалном поруком добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално недвосмислене артикулације.

Облици насиља и злостављања злоупотребом информационих технологија и других комуникационих програма су:

Узнемиравајуће позивање, слање узнемиравајућих порука СМС-ом, ММС-ом

На првом нивоу:

Активности предузима самостално одељенски старешина, наставник односно васпитач, у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са васпитном групом, одељенском заједницом, групом ученика и индивидуално.

Изузетно ако се насилно понашање понавља, ако васпитни рад није био делотворан, ако су последице теже ако

је у питању насиље и злостављање од стране групе према појединцу или ако исто дете или ученик трпи поновљено насиље и злостављање за ситуацију првог нивоа, Установа интервенише активностима предвиђеним за други односно трећи ниво.

Врсте и нивои насиља

РАЗВРСТАВАЊЕ НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

ИНТЕРВЕНЦИЈЕ ПРЕМА НИВОИМА НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Облици физичког насиља су:

шамарање, ударање, гажење, цепање одела, затварање, пљување, отимање, уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу.

Облици психичког насиља:

уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање манипулисање.

Облици социјалног насиља:

сплеткарење, ускраћивање пажње од стране групе (игнорисање), неприхватање, манипулисање, искоришћавање.

Облици сексуалног насиља и злостављања су наручито:

сексуално додиривање, показивање порнографског матерјала, показивање интимних делова тела свлачење.

Облици насиља и злостављања злоупотребом информационих технологија нарочито:

оглашење, снимање и слање видео записа, злоупотреба блогова, снимање камером појединца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика.

На другом нивоу:

Активности предузима одељенски старешина, учитељ у сарадњи са психологом, тимом за заштиту и директором, уз обавезно учешће родитеља, у смислу појачаног васпитног рада.

Уколико појачани васпитни рад није делотворан директор покреће васпитно-дисциплински поступак и изриче меру у складу са Законом.

Врсте и нивои насиља

РАЗВРСТАВАЊЕ НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНеМАРИВАЊА

Облици физичког насиља и злостављања су: **нарочито туча, дављење, бацање, проузроковање опекотина и других повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем.**

Облици психичког насиља су: **заstraшивање, уцењивање уз озбиљну претњу, изнуђивање новца, ограничавање кретања, навођење на коришћење наркотичких средстава и психоактивних супстанци, укључивање у деструктивне групе и организације.**

Облици социјалног насиља и злостављања су: **претња, изолација, малтретирање групе према појединцу, организовање групе (кланова) која има за последицу повређивања других.**

Облици сексуалног насиља и злостављања су: **завођење од стране одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање и инцест.**

Облици насиља и злостављања злоупотребом информационих технологија: **снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечије порнографије.**

ИНТЕРВЕНЦИЈЕ ПРЕМА НИВОИМА НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНеМАРИВАЊА

Трећи ниво:

Активности предузима директор школе са тимом за заштиту, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа, организација и служби (центар за социјални рад, здравствена служба, полиција и друге организационе службе.)

Уколико присуство родитеља није у најбољем интересу тј. може да му штети, угрози његову безбедност или омета поступак у установи, директор обавештава центар за социјални рад, односно полицију.

На овом нивоу обавезан је васпитни рад који је интезитету примеран потребама ученика, као и покретање васпитно-дисциплинског поступка изрицању мере, у складу са Законом. Ако је у раду са учеником ангажована и друга организација или служба установа остварује сарадњу са њом и међусобно усклађује активности.

Информације о насиљу, злостављање и занемаривање од ученика прикупља по правилу психолог, односно друго задужено лице у установи: одељенски старешина, васпитач групе.

Изјаву о насиљу, злостављању и занемаривању ученик даје директору уз присуство психолога или педагога школе и родитеља, осим ако је родитељ спречен да присуствује.

Шта када до насиља дође??

1. Опажање или добијање информације да је насиље у току;
2. Прекидање, заустављање насиља или обавештавање одговорне особе -
Хитна акција- позивање МУП-а, здравствених служби; (уколико су сукоби и насиље таквих размера да имају веће последице по учеснике насиља);
 1. Смиривање ситуације и прикупљање информација;
 2. Консултације:
 - Обавештавање стручне службе,
 - Састанак стручне службе са Тимом,
 - Тим на основу података процењује ниво ризика и сачињава план заштите,
 - Тим се може, у зависности од сложености ситуације, консултовати са службама изван установе;
5. Тим доноси одлуку о предузимању акција;
6. Праћење ефеката предузетих мера.

Резултати интерног истраживања

- ▶ **Физичко и социјално** насиље (други ниво) су најзаступљенији облици и око 40% ученика наше школе је приметило њихово постојање;
- ▶ **Психичко** насиље (први и други ниво) је приметило или доживело око 30% ученика школе;
- ▶ **Сексуално и електронско** насиље су најмање заступљени облици и то први ниво.

Коме би се ученици обратили?

- ▶ Ученици млађих разреда би се за помоћ обратили на првом месту **УЧИТЕЉУ**, затим: дежурном наставнику, родитељима, стручном сараднику, директору, другу... - око 70% ученика млађих разреда Школе би реаговало на насиље тако што би се обратило за помоћ, око 18% би само покушало да реши проблем и око 12% **не** би реаговало на насиље.
- ▶ Највише ученика старијих разреда би се обратило **ДЕЖУРНОМ НАСТАВНИКУ**, затим следе: стручни сарадник, одељењски старешина, родитељи и друго. - око 50% ученика старијих разреда Школе би се у случају дешавања насиља обратило за помоћ, око 33% би покушало само да реши проблем и око 9% **не** би реаговало ни на који начин.

Акциони план Тима

Акциони план Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања заснован је на резултатима испитивања стања у школи.

Основ плана је ЕДУКАЦИЈА, обнављање знања која поседујемо:

1. На нивоу Тима,
2. На нивоу свих запослених у установи,
3. На нивоу одељењских старешина,
4. На нивоу Ученичког парламента и свих ученика наше школе.

Закон о основама система образовања и васпитања!

- ▶ Забрана дискриминације- Члан 110.
- ▶ Забрана насиља, злостављања и занемаривања- Члан 111.
- ▶ Забрана понашања које вређа углед, част или достојанство- Члан 112.

- ▶ Права детета и ученика, Члан 79.
- ▶ Обавезе ученика, Члан 80.
- ▶ Одговорност ученика, Члан 83.
- ▶ Одговорност родитеља, Члан 84.